

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильзым
Гъэтхалэм
Къыщегъэжъагъэу къыдэкъы

№ 144 (21633)

2018-рэ ильз

МЭФЭКУ

ШЫШХЪЭГҮМ и 16

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

Къыхатыутыгъэхэр ыкъи
нэмэгэл қээборхэр
тисайт ижүүлэлтэй

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ макъ

Голос
адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Ильэси 100 гъэшгэ гъогушху

Мы мафэхэм ыныбжь ильэси 100 зэрэхъугъэр хигъэунэфыкыгъ къуаджэу Блащэпсынэ щыщэу, һофшэнным иветеранэу, тылым щыагъэу Ожъ Баблинэ Шыхъанчэрье ыпхьум. Ильэси 100 къэбгъэшэнэир хъугъэ-шэгъэ къодыеу щитэп, ар гушоғошху.

Баблинэ имэфэкыкъи къифэ-
гушуагъэх ибынхэр, икъо-
рэльфхэр ыкъи ахэм къакъэ-
хъухъагъэхэр. Ахэм анэмкъиу
ильэсийбэ къэзыгъэшгээ нью
чан цыкъиум шихъафтынхэр
къыфашигъэх ыкъи ыдэжэ
къыфеблэгъагъэх Коцхъэблэ
район администрацием, народ-
нэ депутатхэм ярайон Совет,
Пенсиехэмкъи фондым икъу-
тамэу Коцхъэблэ районным
щынэм, һофшэннымкъи ыкъи
социальне ухъумэннымкъи и
Гъэйорышланы, цыфхэр соци-
альне къеухъумэгъэнхэмкъи
гупчэм ялтыкъохэр, Блащэпсынэ
къоджэ исэупнэм ипащэ. Зэ-
къиимэ анахь шихъафтын лъа-

пIэ хъугъэр Урысие Федераци-
ем и Президентэу В. Путинир
ыкъи АР-и и Мышъхъэу Къум-
пIыл Мурат Ожъ Баблинэ къы-
зэрэфэгушуагъэхэр ары.

Баблинэ ишынэнгъэ гъогу псынкла-
гъэу пфэшоштэп. Я 30-рэ гъэблэ ильэсхэр
къызэринэгъэх, Хэгъэгу зэошхом
ильэхъан тылым щыагъэу һоф ышагъ.
Ишынэнгъэ къырыкъуагъэм узыхэдалокъ
къыбгурэо, къинэу, хъазабэу ылъэгъу-
гъэр зыфедэр.

Баблинэ Блащэпсынэ Къушхъэхэм
янаагъо япллэнэрэ сабьеу къихъухъагъ.
Ежъ нахыжхъеу щиш һагъ, ахэр аф-
пэнхэм, агъэшхэнхэм фэш јнэ-ятэхэм
зыгъэпсэфыгъо ямыгъэу һоф ашагъ.
Сабийхэри алэе къызыитеуцохэм, джа
льагъоу јнэ-ятэхэр зытэтигъэм текы-
гъэхэп, һофшэнэир ашшэу къэтэджыгъэх.
Сыд фэдизэу ильэсхэр къинигъэхэм,
Баблинэ гурт өджаплэм

ия 7-рэ класс къуухыгъ. Ильэс 30-м
ехъурэ колхоз конторэм учетчице шъхьа-
лэу һоф щишлагъ. Аш үүж хъызметшлалэм
игубгэ бригадэ щылэжагъ, пенсием
зэкъоми тъысыжыгъэп, чыгур ылэжы-
щтыгъэ. Ильэс 14-м итэу, колхозыр
зызэхашагъэм къызыригъажъи, ар
зэхээжыгъэ һоф щишлагъ. Хэгъэгу
зэошхом ильэхъан нэмэгчэр къуаджэм
къызыдахъэхэм, Баблинэ ишкъиэх тельыгъ-
тидзэхэм къызэрагъэзэжкыщым, ыкъи
ишуагъэ къызэрэгъэкоштим пылыгъ.
Сыдигъоки илэпэгъушхуагъ ишхъэгъу-
сэу Ожъ Ахъмэд. 1996-рэ ильэсийм аш
идунай зехъожьым, Баблинэ къинышхо
щыхъугъагъ. Сыда пломэ јнэ-ятэхэри,
ышхэри (анахыкъэу Алихъан заом щы-
фхэхыгъ) илэжкыгъэхэп. Ар изэкъо дэдэу
къэнгъагъ.

Сыд фэдизэу ильэсхэр къинигъэхэм,
Баблинэ гурт өджаплэм

Бэгъашэ зэрэхъугъэмкэ аш шъэф
зыпари илэп, угу зэлхүгъэнэир, цыфхэм
дэгью уафыщытынэир анахь шъхьаэхэм
ащыщэу къыхегъэшы. Непэ Баблинэ гу
къячэе къезытыхэрэм ашыщ ыплугъэ
ипшашьэ ыкъи аш къыкъэхъухъагъэхэр.
Къорэльфи 6-мэ ыкъи ахэм къаль-
фыжыгъэхэу нэбгыри 9-мэ ашгушуукы.
Икъорэльфхэм ашыщ иунаагъо непэ
Баблинэ къыхэс. Сыд фэдизэу һофшэн-
ным нюор рамыгъэкъулалэм, ежъ
зэресагъэу, зыпари ымышэу щысышь-
эрэп, иамал къызэрихъэу унэгъо хъы-
зэтэймкэ адэлэпилэ, ежъми аш гухахъо
хегъуватэ.

Ожъ Баблинэ имэфэкъи дахэкъи
тыфэгушло. Къыгъэшгэнэу къы-
фэнагъэм къин ымылъэгъю,
игупсэхэм адэхъэжээу
щыгэнэу тыфэльло.

КИАРЭ Фатим.

Журналистхэм язэнэкъокъу

Щыңыгъэр яджэмакъ

Адыгэ Республикаем лъэпкъ йофхэмкъе, 16-ын къэралхэм ашыпсэурэ тильэп-къэгъухэм адирял зэпхыныгъэхэмкъе ыкъи къэбар жъугъэм иамалхэмкъе и Комитет тыгъусасэ зэлукъе щыкъуагъэм журналистхэм къащыфэгушуагъех, щитху тхыльхэр, ахьщэ шуухъафтынхэр къащаратыжыгъех.

Комитетым итхаматэу Шхъэлэхъо Аскэр Адыгэ Республикаем имызакъо, хэгъэгум иобщественэ-политикэ щылакъ Адыгейим ижурналистхэр чанэу зэрэхэлажъхэрм къытегущыагъ. Аш иеплыклихэм къазэрэхийгъэшыгъе, патриотическэ пүнгэгъэм фэгъэхыгъэх төмхэр республикэ гъэзетхэу «Адыгэ макъэм», «Советскэ Адыгейим», къалэм игъэзетэу «Мыекъопэ къэбархэм», Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгейим», Мыекъопэ къэлэ телевидением яжурналистхэм къаалтых, лъэхъаным диштэу йофигуабэ агъэцакъе. Лъэпкъем язэпхыныгъэхэр гъэптигъэхэмкъе темэ тъеш!эйнхэр къаалтых.

Хэкужым къэзигъээжыгъе и Мифэ фэгъэхыгъе «Адыгэ макъэм» зэфхыхыж куухэр зыхэл тхыгъэхэр къыниутыгъех. Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэш-Щэрдже, Адыгэ Республикаем ярспублике лъэпкъ гъэзетхэм зэхэт номерхэр къыдаагъыгъех.

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» лъэпкъ шэжжым, Хэкужым къэзигъээжхэрээм рэхят ажтонымкъе, гупсэфэу псэнхэмкъе 16-ын эзрафхыхэрэм, хабзэм икъулыкъушхэрэм общественэ движенихэмэр зэгъусэхэу мэхъэнэ ин зилэ лъэпкъ йофхэр зэрэгэцакъхэрээр дэгъоу къизэригъэльягъорэм фэш Комитетым и Щитху тхыль гъэзетым иредакции къыфагъэшьошагъ.

Шхъэлэхъо Аскэр «Адыгэ макъэм» иредактор шхъяаэу Дэрбэ Тимур фэгушуагъ, Щитху тхыльыр ритыжыгъ.

Къэралыгъо телерадиокомпаниеу

«Адыгейим» ижурналистэу Къуижъ Аминэт лъэпкъ шэжжым, патриотическэ пүнгэгъэм, нэмийкъэм афэгъэхыгъе къэтынэу ыгъэххазыгъэхэм уагъэгъуазэ, гуфэбэхыгъе ахэлт. А. Къуижым ажэрэ чылпэл фагъэшьошагъ.

— Сэ хэушхъафыкъыгъе сүкъыха-гъэшгъэми, сиофшэгъухэу къэтынэм игъэххазырын хэлэжьагъхэр, титвор-

чествэ уасэ къыфэзышыгъэхэр тхье-гъэпсэух, — къыуагъ Къуижъ Аминэт.

Телевидением радиомрэ яжурналистхэу Гъукъэл Сусанэ, Тхъарьхъо Аминэт, Тыгъужъ Саныет, Бэгъ Симэ, Хъакъунэ Заремэ хагъэунэфыкъыре чылпэхэр афагъэшьошагъех.

Гъэзетхэм яредакциехэм яовшлагъэ шхъяфэу зэфахысыжыгъ. «Советскэ Адыгейим» ижурналистэу Марина Лебедевам зэнэкъокъум ажэрэ чылпэл къы-щидихыгъ. «Адыгэ макъэм» ижурналистэу Сихъу Гощнагъо ятлонэрэ чылпэл фагъэшьошагъ. Къалэм игъэзетэу «Мыекъопэ къэбархэр» зыфилорэм ижурналистэу Ульяна Рагулинам ящэнэрэ чылпэл къыдихыгъ.

Куп-купэу гошыгъэхэу гъэзетхэм, телевидением, радиом яжурналистхэр зэнэкъокъум зэрэхэлжьагъхэр нахыши. Темэу къаалтырэр зэфхыхы-сүжигъээнимкъе аш фэдэ екло-лакъем нахь зыкъегъэшьошагъ.

Тильэпкъэгъухэр зышыгъэхэрэ 16-ын къэралыгъохэм телевидением ижурналистхэм къащагъэхазырхэрэ къэтынхэр цыфхэм ашогъэшгэгъоных. Зэлэпкъэгъухэр язэпхыныгъэхэр гъэптигъэхэмкъе аш фэдэ едзыгъохэр щылэнгъэм дештэх. Гъукъэл Сусанэ, Тыгъужъ Светланэ, Беданыкъо Замирэ, нэмийкъэм Тыркуем, Израиль, Германием къащагъэх-зыгъэхэу къэтынхэм цыфхэм ялтыгъ.

«Адыгэ макъэм» ижурналистхэм лъэпкъ зэхэгъэхэм яхьилгээгэхэу къыхаутыхэрэ дунэе къэбар мэхъух.

Журналистхэр талэки аш фэдэ зэнэкъокъухэм ахэлжэштых, ятвorchечтэвэ хагъэхьошт.

**ЕМТЫЛЬ
Нурый.**

Адыгэ Республиком и Лышъхъэ и Указ

Гъэпсэфыгъо мафэм
ехыиллагъ

Адыгэ Республикаем и Законэу «Адыгэ Республиком и Лышъхъэ ехыиллагъ» зыфилорэм ия 3-рэ статья ия 2-рэ Iахъ ия 13.1-рэ пункт тегъэ-псыхъагъэу ыкъи дин мэфхэм Къумэнэм ихэзэунэфыкъынкъе цыфхэм амалышухэр ягъэгъотыгъэнхэм апае Адыгэ Республикомрэ Краснодар краимрэ ашыпсэурэ быслымэнхэм я Диндэлэжьаплэ къызэрэкъелъэгъэр къыдэслытээ, **унашъо сэшы:**

1. Адыгэ Республикаем икъэралыгъо хабзэ игъэцэлкъе къулыкъухэм мыштетэу агъэнэфенэу:

- 1) 2018-рэ ильэсийм шышъхъэум и 21-р гъэпсэфыгъо мэфэнэу;
- 2) 2018-рэ ильэсийм шышъхъэум и 18-р, шэмбэт гъэпсэфыгъо мафэр, 2018-рэ ильэсийм шышъхъэум и 20-м, блыгээм, хыгъэнэу.

2. Чылпэ зыгъэорышгэжжынэм икъулыкъухэм, хабзэм инэмийкъе къулыкъухэм, организациехэм ялешхъэтхэм яовшээнимкъе хэбзэгъэуцгъэу Ѣылэм къызэрэдилтээрэм тетэу 2018-рэ ильэсийм шышъхъэум и 21-м гъэпсэфыгъо мафэ яовшэхэм аратынэу игъо афэлэгъэгъэнэу.

3. Официальнэу къызыхаутырэ ма-фэм Ѣыублагъэу мы Указын къуачлэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республиком и Лышъхъэу Къумпъил Мурат къ. Мыекъуапэ, шышъхъэум и 15, 2018-рэ ильэс N 116

Программэм игъэцэкъэн фежьагъэх

Хапсым чэсхэу ешьоным ыкъи наркотикхэм апшагъэхэм альэнхъокъе социальнэ-психологическе ведомственэ программэм игъэцэкъэн щыфежьагъэхэм бзэджэшлагъэ зезыхъагъэхэм пшъэдэкъыж ягъэхыгъэнимкъе федеральнэ къулыкъум и Гъэорышаплэу Адыгэ Республикаем щылэн.

Аш игъэцэкъэн хэлажъэх мы учреждением епхыгъеу йоф зыхэхэрэ медицинэм, пүнгэгъэм ыкъи психологоческе къулыкъум яофишэхэр, республикэ наркологическе диспансерым специалистхэр, общественэ ыкъи дин организациехэм ялышклохэр.

АР-м и УФСИН иучреждениихэм наркотикхэр ыкъи психотропнэ веществохэр хэбзэнччэу зэрэгэфедагъэхэм альэнхъокъе бзэджэшлагъэ зезыхъагъэхэм нэбгырэ 500 фэдиз ачлэс. Ахэм япрочент 22-р наркотикхэм ыкъи ешьоным апшагъэх. Мы программэм игъэцэкъэн аш зыщаублагъэ Мыеекъуапэ дэт учреждениеу КП-6-р ары. Мы проектым зэкъемки халпс зытель бзылъфыгъэ 12 хэлажъэ.

Программэм игъэцэкъэн хахьэу АР-м и УФСИН республикэ наркологическе диспансерым зээгэйнэгъэ дишыгъэу

Ныбжыкъэхэр къольхъэ тын-Лыхынэм пэшүекъох

Хэбзэхъумэко къулыкъухэм ялэпилгээу къольхъэ тын-Лыхынэм пэшүекъохъэйнэм, аш обществэр Ѣыхъумэгъэнэм афытегъэпсихъэгъэ 16-ын зыфилорэм иволовнэхэм зэхаштэ.

Ныбжыкъэхэм я Дунэе мафэ тэфэу къэралыгъо автоинспекторхэр ныбжыкъе анах чанхэм алуклахъэх, къольхъэ тын-Лыхынэм иягъэу къаклорэр ыкъи аш ныбжыкъэхэр Ѣыхъумэгъэнхэм фэш шлэгъэн фажэхэр къафалатагъэх. Нэүжым ныбжыкъе волонтерхэм полицием иофишэхэр ягъусэхэу цыфхэм къахахъэх, къольхъэ тын-Лыхынэм пэшүекъохъэйнэм епхыгъэ 16-ын зыфилорэм иволовнэхэм зэхаштэ.

ГИБДД-м инспекторхэм ныбжыкъэхэр ягъусэхэу коррупцием узэрэпшүеуклон фаэр, джащ фэдэу зыгорхэх аш фэдэ хыгъэш-шагъэм рихыллэхэм зэрэзкюштхээ шыкъиэр зэрыт-

Мэтэкъай

Адыгэ къуаер непэ экологием ишапхъэхэм адиштэу ыкъи цыфым ипсауныгъэкіэ шіогъабэ зыхэль гъомылапхъэу алъытэхэрэм ашыщ, бэдзэршыплем щыцэрыло хъугъэ. Ары нэмыйк субъектхэм япредприятиехэми ар къыдаагъэкіынм зыкъыкіэдэухэрэр.

Адыгэ къуаер зэфэшхъаф, ау нахьыбэу бэдзэршыплем щыуагъэкырэр къо цынэр е гъозагъэр ары. Бэра щыльтынам тегъэпсыхъагъэу, адрэхэм анахь пытэу ыкы щыугъэу нахьыпеклэ агъэгъущтыгъэм фэдэ узэрери-хылылэрэр makлэ. Аш фэдэ къо лъэпкъым ишын апэу ыуж ихъэгъэ хызметшланлэр ООО-у тэклэ» еджагъэх. Хызметшаплем ипащэу Цышэ Казбек джырблагъэ гүшүлэгту тызы-фэхъум, адигэхэм ятарихъ, шэн-зеклуклэу, хабзэу щылагъэхэм, гъомылапхъэу ижъыклэ агъэхъязырыштыгъэхэм язэгъэшэн пыльзыэ аш фэдэ къуаем икъыдэгъэкын къыфеклугъэу ары къызэртиуагъэр.

«Адыгпродукт» зыфиорэр ары. Красногвардейскэ районым икъуаджэу Улап ар зыдэтыр, щэм хэшыкыгъэ гъомылэпхъэ зэфшыхъафхэр кыдегъэкыых, ау нахьыбэу адыгэ къуаер ары зыптыльыр.

Адыгэ къое гъэгүйгъэм «ма-

Адыгэ къое пъэгъу гъэм «ма-

лъэгъуѓэх. Гуշы!эм пае, арзыщагъэгъуштыгъэ матэу пыльга-гъэштыгъэр зыфэдагъэр арьзыщысльэгъуѓэх. Ащ имыза-къоу, нахыжъхэу, нахыбэ къэзигъэшлагъэхэу къоеихынымхэшык! фызи!ехэми заалузгээ-клагъ, яш!энагъек!э къыздээз-гъэгощаѓэх.

ашыщтыгъэм фэдэнми лъэшэу
пышхэу ары кызырлыгаъэр.
Ащ пае щэу пчыхъэм ыкыл пчэ-
дыжым кыкылашыгъэм хашы-
кы, тхъамэфиту-щыре кьое-
гъэгүпшэхэм арагъэлты.

Гъомылэхъэ пстэури шапхъэм диштэу кызыэрэдбгъэкырэм имызакъо, ар зыкъоцыплъхьащми мэхъанэ ил. Адыгэцкъое гъэгъугъэр бэрэ щыльтынми фэгъэпсыгъэн фае. Аш фэши «мэтэкъуаер» жыы клоцымыхъанэу зэтэгъэптыхъагь (вакумная упаковка) зыкъоцылъыр

— Къяуэр бэдзэршылгээнд щилтыгдъэкотэнүүдийн фэши, вадкуумэй зыклоцыльгээн нэмэгдэлдээ джыри ямышылгээний гээлтэй

зэкцоцыщыхъэгъэнэу сыйфэягъ,
— ыуагъ Казбек. — Ащ пае
льэпкъ нэшанэ ахэлъэу, «Адыг-
продуктъм» итамыгъи атетэу
пхъэм ыкѣи тхыльтыплем ахэшы-
кыгъэхэ къэмланхэмрэ дзью
цикъухэмрэ къэсигуупшысыгъэх.

ООО-у «Адыгпродуктыр» Красногвардейскэ районым ит къуаджэу Улапэ дэт, 2009-рэ ильэсым къышыублагъ бэдзэршыпэм зитыр. Адыгэ къое гъэзгульэр къызытирилхъагъэр ильэс хъугъэ. Адыгейм ыкы гъунэгъу Краснодар краим яща-
пэхэу, фермерхэм къыдаагъэкы-
рэ гъомылапхъэхэр зытельхэм
ар ашыуагъэкы. Казбек къы-
зэриуяагъэмкэ, охътэ благъэм
пчэнышэм хэшыкыгъэу къое
гъэзгульэм ыкы пытэу, ау бгъэ-
фабэмэ зэхэткүхъанэу къуаем,
«пиццерийный» ащ зэрдэж-
хэрэр, яксыдэгъэкын рагъэжьэ-
ным ыуж итых.

Адыгэ къуаер Адыгейим ихызыз-мэтшланлэхэм анэмыкI къыдигъэкын фимытэу УФ-м и Апшъэрэ Хыыкум рихъухъагь. Къэралыгъом ибэдзэршыпIе ишыкIэгъэ адигэ къуаем фэдиз типредприятиехэм къыдағъэкын амал зэрялэр теубытагъэ хэльэу къало. «Адыгпродуктым» фэдэ къоешхэм ар гъэцкIэжэгъэ зэрэхъущтым цыхъэ фыуагъэшы.

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

Ялофшлагъэ къыхагъэшыгъ

Политикэм ыкъи социальнэ-экономикэм альэнүүкъоктээралыгъом зэхъокыныгъэу щыклохэрэм ялтытыгъэу гурьт еджаптэхэм яегъэджэн-пүнүгъэ тофкыи фэшъхъаф еклолтактэхэркызыфагъэфедэнхэ фаеу мэхъу.

Волонтерым инджылышызбазэк «Шоигъоныгъэ зилэр» къекы. Ащ пшъэрлыэу зыфи-
гъэуцжырер обществэм уи-
шылачъэ ебгъэкынныр ары.

Мы аужырэе ильяшсем тикъералыгъ волонтер движением зыциушъомбгүгъэу чанэу йоғашыл. Коцхъэблэ гурьт еджалпэу N 2-м волонтерхэм яотрядэу «Горящие сердца» зыцфэр ахэм зэу аацыш. Мыщ зэклэмки я 8-рэ классым щеджэрэ нэбгыэрэ 16 фэдиз хэт. Отрядым изэхэцаклорыкчи ипащэр кілэлэеджаклохэм якласнэ кілэлэгъаджэу Нажье Нафсат Аспъян ылхуур ары.

Нээсээт Аслын ылхыур ары.
Кілэеджаклохэр ежь яшлон-
гыноныгэкэ социаль нэ мэхъян
зилэхэ гумэктыгъохэм ядгээ-
зыжын, чыюпсым, шлэнгъе-
ыхын патриотическая проектхэм.

программэхэм ахэлажьэх.
Джащ фэдэү планым кыыдхэх-
льтыгэхэй, Теклоныгээм и Мафэ
фэгэхъягэхэй лыхихуяжьнагээм
иурок, Йофтхъабзэ «Георгиев-
ская ленточка» зыфиорэм,
кэлэцкылхам якъеухумэн и
Дунээ мафэ ихэгъеунэфыкын,
нэмэгдхэхэй чанэу ахэлажьэх.
Анахь Йофтхъэбзэ инэү во-

Волонтер движением чанэү зэрэхэлжэхээрэм фэш! АР-м гъэснэгъэмк! ыкы ш!энэгъэхэмк! и Министерствэ ирэзеныхъэ тхыльхэр къафагъэшьошагъяж Кошхъэблэ гурыт елжад

піэм икіләеджаклохеу Күгіт Аминәрә Мамыхыу Ислымарә. Джаш фәдэу АР-м ныбжықылә политикәм зыщегъязушъомбғу-

гъэным иjaxьышу зэрэхишы-
хъэрэм фэш! отрядым ипащэу
Н. Нажъэр Щитхъу тхылькэз
къыхагъэшыгъ.

KIAPЭ Фатим.

ШІЭНЫГҮЭЛЭЖЬЭУ ТХЬАРКЬОХЬЮ ЮНЫС

Адыгэ бзэшІэныгъэм иIахьышхо хэль

Тхъаркъохъю Юныс адыгэ бзэшІэнъыгъэм илахышхо хильхъагъ, гъесэнъыгъэ-пұныгъэм пкъеоу кіетыгъ. Ар гуманитар ушэтынхэм апылъ Адыгэ Республике институтым ильэс 45-м ехъуре щыләжъагъ. А уахтэм къыкыцоу лексикологием, лексикографилем, стилистикәм, диалектологием, бзэм икультурә, методикәм афэгъэхъыгъэ юфшігъэ 200-м ехъоу къыдигъекыгъэм адыгэ бзэшІэнъыгъэр къыгъябаигъ. Ахэм ащыыхъ гүщылальхәри, еджапІем дэгъешыгъэ тхылъхәри, гъэзэт-журналхэм атегъепсыхъэгъэ тхыгъэхәри, ушэтын лъапсэ зиіэ статъяхәри, очеркхәри, монографиехәри, нәмыкІхәри. Тхъаркъохъю Юныс ильэс пчъагъэм бзэшІэнъыгъэм иотдел ипащэу ләжъагъэ. Ишыгъэнъыгъэ зэрэпсан-оу адыгэ лъэпкъырь зыгъэллэпкъыре адыгабзэм иззехэфын, иушэтын, иуххумэн, ильгъэ-къотэн рипхыгъ. Лъэпсэ куу зиіэ юфшігъэ хъущэу лъэпкъым къыфигъэнагъэм къеушыхъаты лъэгэпІе инеу зынэсигъягаэр ыкыл юфшын ўшылгъэм уасау илэр.

юңыс цығыфыгъашхо, шыпкъэгъэ-теубытэгъэ пытэ хэлтыгъ, ыгу lae зымы кығыфихъэштыгъэп, ымакъэ іэтыгъэу цығф дэгүшүйгъэу зэхэтхыгъэп, фэукочынштымкіэ ишүаугъэ кызыэрэуинъэкыщтым щэлэфэ пыльтыгъ. Отделым ыт ныбжыкіләхэмкіэ шлэньигъэ гьогум тытырищаg, ушэтын һофым тыфигъесагь, ишүаугъэ кытигъэкызэ, тиофшлагъэхэр кытигъэушыхъатыжыгъэх. Шлэньигъэм игъогу зэрэккыныр, ау зэрэзафэр кыыдгуритгъэуагь. Ренеу кытилощтыгъ: «Зы гүшүіэ нахь мыхъуми, шүтхыри жъугъэттыль. Шүтхыгъэр сыйдигъуи къашшүштэжкышшүшт, шумытхыгъэр зымы кышшүйтштэп». им тым иләшүгъэ нахь зыщи-зэхишіләрэ лъэхъаным итыгъ. Аш нахь тхъамыклагу етани, къэлабэхү унэр атырахи, бын-унэгъю lужур – нэбгырихыр, зычлэсүнхэ ямылэу къэнагъэх. Аш ыууж Хэгъэгу зэошхор къежжэ, ышынахъяжъэу Юсыф къулыкъу ыхынену заом макло ыкли кынгъэзжыыреп. Зэоуж илъэсхэри тхъамыкіләгъуагъэх...

Кызыэрэсүаугъэу, Тхъаркъохъю Юныс кынишбэ ыльэгүүгъ. Ау аш пае зэккыуагъэп, еджагъ, гъесэгъашхо хъугъэ, ыцэ дахэү адыгэ лъэпкыым ижьоого нэфхэм ахэууагь. Ежь риғъэджа-гъэри бэ, гъесэньигъэ дэгъу ихьатыркіэ зэригъэгъотыгъэри маклэп. Юныс һофшлакошхоу

Иныбджэгъухэм, икъоджэгъухэм, илахылхэм къызэралотежырэмкэ, Юнис ныбджэгъуныгъэр зыгъэлъаплэу, Тхъэм къырипэсигъэм рыраззэу, Іэнэтлэшхуи, мылькушхуи кідэурэмэ

ащымыщэу игъашэ къыхыыгь. Тхъаркъохъю Юныс къелгэу чэфыгъю къызэккүргэхэм къа- ты шүльэгтум ильфыгъэхэри, ахэм къаклэхъухьагъэхэри щигъэклагъэхэп. Чылэу къызыщи-

134 DEPARTMENT OF KIDS

хиубытагъэп, кын ыльэгүзээ къэтэджыгь. Ар Аскъэлае къы-щыхъугь ыкIи, Еутых Юсыф къызэритхыхъыгъэмкэ, «ицы-къулем щегъэжьагъэу гупсэфы-пIэ итыгъэп, шоигъор зээзыгъо-тилэжжызэ еджагъэхэми ащи-щыгъэп» (Ю. Еутых. 1994). Гухэк нахь мышIеми, къэлгээн фае аскъэлахэм ащищыбэхэм Юныс ицыкъулем къыщегъэжьагъэу зэрыфэгъэ кынигIэ чыгIэ зэрэзэпачыгъэхэр. Ильэсихым итыгь наилэп Юныс ятэу Аюбэ суди хэмийтэу, зыфыдашырэми хэшIыкI фыримыгIэу 1935-рэ ильэсым Сыбыр ит къалэу Игаркэ аши, «спецпереселенцэ-кIэ» еджэхэу, къикын фимытэу ильэс 12-рэ айгыгыгь. Ятэ зыфыдашыгъагъэр зэригьашшэ шоигъоу 1962-рэ ильэсым Краснодар УКГБ-м зеупчым зэраубытгъэм, зыфагъэмса-гъэм ехынлагъэу е зэраусуды-гъэр кыгъэльягоу тхыль зэ-рэчIэмыльымкэ макъэ кыра-гъэлжжыгъагь (Еутыхим итыгъэ къыхэтхыгь). Ари тхъамыкIагъоба къюхулылэнкэ?! Юныс сабы-

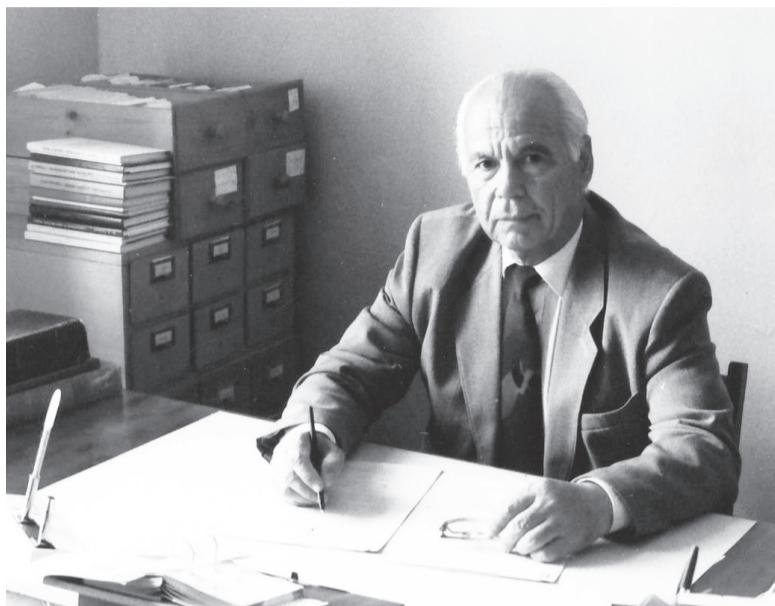
им тым илэшүгээ нахь зыщи-зэхишээр лъэхьаным итыг. Аще нахь тхъамыклагуу етлани, къэлабэхи унэр атырахи, бын-унэгъо йужур – нэбгырихыр, зычээсүнхэ ямылгай къэнагъэх. Аще ыуж Хэгъэгу зэошхор къежээ, ышынахьыжьэу Юсыф къулыкыу ыхынэу заом макло ыккыи къынгээжьырэп. Зэоуж ильсхэри тхъамыклагуу...
—

Къызэрслюагъэу, Тхъаркъо-
хъю Юныс къиньбэ ылъэгъуగъ.
Ау аш пае зэккэлуюагъэп, еджагъ,
гъесэгъешо хъугъэ, ыцӏе дахэу
адыгэ лъэпкым ижъогто нэф-
хэм ахэуциагъ. Ежъ ригъеджа-
гъери бэ, гъесэныгъэ дэгъу
ихъатыркэ зэригъэгъотыгъерии
макӀеп. Юныс юшшлеккюшоу
щытыгъ. Еджэныр лъэш дэдэу
шүү ылъэгъущтыгъ, гъесэныгъэм,
шлэнгъэм осэшхоу афишыщты-
гъэр иусэхэм къахэшы.

Юнис унэгьо дахэ кыгыгэ-
нагь, ежь егъашэм зыщыкэгъэ-
ты шүлтэгъум ильфыгъэхэри,
ахэм из скыгахи ал схори, ши-

ахэм къакIэхъухъагъэхэри щигъэкIагъэхэп. Чылэу къызыышы-

Тхъаркъохъю Юныс адыгэ
бзэшлэнгъэм имызакъоу, ады-
гэмэ ящылэнгъэ, япсэукъе
чыпшо щеубты. Сыд фэдэ-
юфыгъо къежъагъеми, гъесэн-
гъэшлэнгъэм нэмыкъеу обще-
ственнэ юфыгъо зехъэгъен
фаэми е егъэджэн юфыгъом
хэлэжъэн фаэми, псэемыблэ-
жъеу лъэпкъым фэлэжъагъеу
тилемэ аащыц. Сыд фэдэрэ лъэ-
ныкъохи Юныс шысэтехыгъялгъ:
апэрэмкъе, псэемыблэжъеу ю-
фым зэрэдэлажъэштыгъэр ары,
ятлонэрэмкъе, сыд фэдэрэ лъэ-
бэкъу ыдзыгъеми, игупшысэ,
илюишэ хэлтэй, ежь зэрэшы-
гъэн фаэу ыпекъе рихъухагъэм
тетэу илоф ыгъэцакъешигъ.
Мыш фэдэ дэдэу зэгъэфагъеу:
ытыхыгы, игхүэлдхэри закъа-

хъугъэми дахэкіе ренэу ыціе
паригъэlyагь.

Тхъаркъохъо Юныс адыгэ бзэшлэнгъэм епльыкіе, ekol-lækіе зэфрешхъафэу фырилехэр къызыщигъельэгъогъе нахь тхыгъе угъойнгъе инхэм ягугъу къесшыме сшлонгъу.

«Адыгэ синоним гущы!элъэ кIэк!» (1969-р ильт.). Мы гущы!альэм гущы!э 1700-рэ фэдиз къыдэхъягъ. Ахэр куп 500-у ыгощыгъэх. Апэрэу Юныс бзэ зэфшэхъяфыбэу дунаим тетмэ афэдэу адыгабзэри гущы!э зэмхъэнэгъухэмк!э зэрэбайр, еплык!эу, eklonlak!эу ѿшы!эхэр къыдильтытэхэзэ, къыгъэлъэгъуагъ.

1988-рэ ильэсүм «Адыгабзэм исинонимхэм ягууцыа» ылоу хэгъэхуугаагъэхэр илэу кындегъэ-кыжыбы. Аш гуушыэ мини 10-мехуу дийнгъоягь, ахэр куп 2950-у ыгошыгъэх.

«Адыгабзэм ифразеологизмэ гүштыалъ» (1980-рэ иль.). Адыгабзэр гүштыэ зэгъусэ зэпхыгъэхэмкіэ (фразеологизмэхэмкіэ) зэрэбаир апэрэу Тхъаркъуахъом къеъянафа. Гүштыалъэм гүштыэ зэгъусэ зэпхыгъэ 1700-рэ къыщеты. Ахэм адыгабзэр зэрэбзэ щэрыор къаушыхъаты.

«Адыгэ-урыс гущыІалъ» (1991-рэ иль.). Мы бзитly гущыІалъэм итьэкlotыгъеу агъэфедэрэ гущы-

льыр Iaxъ 15-у зэтеутыг.
«Урыс-адыгэ гущылъал» (Тхылъитту мэхъу: А – Н. – 2004-рэ иль.; О – Я. – 2015-рэ иль.). Гущылъалъэм гущылэ мин 70-рэ къыдэхъягъ. Мыр мэхъэнэ ин зиlэ loвшлэгъашхо щыт. Адыгэ лъэпкъым ыбзэ нэмыkl дунэя-бзэхэм ахэзыщэрэ амал. Непэ мы гущылъалъэм ишloгъашхо къытэккы.

Тхъаркъохъю Юнис исэнэхьат сыйдигъоки фэшыыпкъэу псэугъэ, Йоффшээнэм дэмшигъахэрэ цы-фыгъ. Анахь цыкъум кынчегъэ-жъаьгъэу анахьыжъым фырикъу-жъэу адыгабзэм фэгъэхыгъэу рилотэн, ригъашэн, фызэхиғын амал илагъ. Ичылэ гупсэу Аскъэ-лайи икъунэу фэуѓоягъ, фэтхагъ.

Чылэм икъэбар том пчыагъэ хьоу ыугъоингъэу, къуаджэм щыщхэри бэу хэлэжъастьэхэу, лякью, цыф гъештэгъонхеу къыдэхъухъягъэхэу дэсгыгъэхэри, къыдэктэгъэхэу гъэхъастьэхэр зышыгъэхэри къызэдьиргъиэубытхэу къытхыхъягъэхэу пчыагъэр къялоу зэхсэхыгъэ, ежими къытоштыгъэ, Іспэрытххэм ашыщхэми сатепльягъэу щыт, ау Тхарькохъю Юныс идунай зехъожьым тхыгъэхэри дэкъодыжыгъэх. Сыгу къео аш фэдиз Іофштэгъэшхор зэтельэу къодэу, зыгорэм иунэ къуапэ е икъакъыр чиэшьухъягъэу зэрэштылыр. Къыдэдгъэктэйнэу Іизын къытатэу, Іспэрытххэр къытлекластьэхъягъэмэ, амалэу сиээр зэкъеесхыпштгъагъэ, тхылты шынгъэу къызэрэдэкъыщтым фэхъазыр сшыштгъэ. Адрэ чылагью зикъэбар къетхыхъягъэу Ѣштэхэм Аскъэлае зэу къахэуционгъэба. Тхылтыр къыдэктэйним фэхъазыр хъумэ, икъыдэгъэктэйн имыльтку хэзылхъэ зышлоигъо пчыагы къызэрэкъокъыщтым сицыхъэтель.

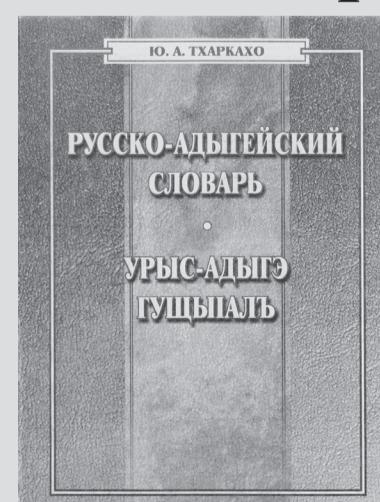
Тхъаркъохъю Юныс Аскъэлае фэгъэхъыгъэ тхыль къыдигъэклэу ичылэгъухэм алэкигъэхъажыз зэрэшлонгъуагъэм сэ сышыгъуаз.

АННОКЪО Супэт-

Гуманитар шээрийн төслийн аадлын төслийн төслийн базарийн төслийн төслийн базарийн төслийн төслийн базарийн төслийн төслийн

Илофшлагъэхэр

Сэ Юныс 1957-рэ ильэсүм
кыышгэжэхъягъэу сүшэштгэхъ.
Институтын сүчэхъэгъаклэу
тэзыгъэджэн Кэлээгъаджэ
щымылэу мазэ горэм Юныс
кыйтфеклон фаеу хъугъагъэ.
Бэрэ къыхэклырэп цыфир
къызэджэгъэ лекциер гум
къинэжъэу, къыуагъэмэ ашыц-
хэр уишлэнгъэ laxh хэуцуу.
Юныс омонимхэм яхыллагъэу
лекциен къызэджаагъэр moy
джыдэдэм зэхэсхырэм фэдэу
сынэгу клэт. Ехж еплтыклэу
илер, еплтыклэ зэфэшхъяфафу
щылэхэр гум къинэжъэу, гъэ-
шэлгъонэу, зэгъэфагъэу, шхъэм
къынубытгаа лекции къытфелжэ-

Рассказ

ШИГУ ЗЫШІРЭМ

Пчыхъэ хъазыр хъугъэу шүнкыры нэфынэм нахь къытектоштыг Аминэт щагум къызыдэкъим. Тэкly зэрэгжжюорэр ышшэштыгъэ нахь мышшэми, шъэожжье-ер хечьефэ къэрысыгъ. А уахътэр ары нылэп Муратэ изакъоу къыгъэнэн зышильэкъыщыгъэр. Автобусхэми непэрэмкэ якъэкцион аухыгъэу къыщыхъузэ, щымыгу-гъыжыхъэу, къэуцуплэм къылухъагъ. Къэ-гъэзэгъум къыблэкъыгъэу, зэпэлэдыхъэзэ къэчъэрэ автобусыр зэрэглэйу бзыль-фыгъэм ылъэгъугъ. Аминэт дунэе на-сыпыр илэ фэдэу къыщыхъугъ, гушшозэ псынкэу аш итъысхъагъ. Зэрысыр мы-гулэу зэрэклорэм къыхэкъыгъэнки мэхъу, е мы аухыгъре уахътэм нахыбэрэ гуп-шысэ куухэм аахаьэу къызэрэхэкъирэр арынкни хъун джыри гукъэкъыжж онтэ-гъумэ зэрэштыгъэу зыкъызэльяубытыгъэр. Мыщ фэдэу зэпымыю гупшысэнир Аминэт шэнэх хэлъыгъахэл.

Ильягъэ зыпари хэмэлтэй Аминэт бзыльфыгээ зэкүжьеу щигтыг. Гушынэгэй таанапе чэфэу кэлэлтэм ыгъэфабэцтыг. Ишынэгэй зэрэфэрэзэр хэвшьыкэу ынэмэ нурэр къакихыщтыг. Үштхьац шүцлэв тамэм къйтетакью, ылэпкэ-лъэпкъхэм-кэ мыйн дэдэу, лъэпэ-лъагэу Аминэт бзыльфыгээ гохьыг. Джы... а бзыльфыгээр зэрэцхтэу къызэблахьуи къагъэтэсийжыгээм фэдагь. Шъугьо зэрэххүйэр къыхэшэу ынэгушьо зэльгээ сатыр цыкликхэр ращаарьэх. Гукъэо гупшысэү къэзымытгупшыхэрэм зэрэцхтэу агъэткүгүй эм фэдагь. А зэхъокыныгъэхэр къызжекъягээр ишхъэгьусэ зиухыгъэ мафэр ары. Непэм фэдэу а такъикхэр Аминэт ыгу къэкыжых. Ныбджэгъумэ якъебар зэригъэшэн, тлэклуи тезекликхан гүхэль иэу дэкыгъэгээ хульфыгъэр нэгъэуплэгъукэ къызэхафи, ыгу зэгоутыгъэу къыдахъажыг. Егъашли зыуз цыклик гори къызэмэузыгъэ хульфыгъэшхом къыщышыгъэр къагурымылоу цыфэу зэридзагъэр маклэп. Нурдинэ зыщымылэжжым ильсэитү фэдиз тешлагь, ау цыфхэм, «уахьтэ тешэмэ нахь псынкэх хууцт» къызэрераюцтыгъэр джыри Аминэт зэхишлагъэп. Унэгьо зэгурьло дахэу ялагъэм ишыхъат кэлэццыклю къифэнагъэр. Ащ ыпсэ хэтлагъеу джы мафэхэр бзыльфыгъэм егъаклох. Муратэ зэштхъэгъуситүмэ яшэн-зекликэлэки, ятепльэеки тлэклу-тлэклу къахихыгъэу, шъэожжые гъэшэлгэноыг. Ынэ шүцлэв цыкликхэр янэ иемэ афэдагъэх, ау ыштхьац шхъомчышокэ ятэ ыхыгъагь. Шъэожжые нэгүүфир сидигуи илэгъумэ анахь цыкликштыг, ау ичэфигъэки инэутхагъэеки къахэлэйдкыныштыг.

Мафэ горэм Муратэ иныбджэгүмэ ахэтэү джэгүзэ гъунэгьоу псэурэ бзыль-

фыгъэм изакью картофыр зэрэхихыжырээр ылтэгүйг. Мерэм зы кьо илагь, ауар нэмыхи къэралыгъю Ioф щишэнэуялгъа. «Цыфыр зыдэцшилем льапсэшедзы» зэралоу, ащ къинэжыгъеу щипсэущтыгъэ. Унагьо щизэригъетогъеу дэсигь, янэ дэжь ильэс заулэм зэ къынкъокыштыгъэ. Ным исабый гупсэфигъеузэрильэгүрэм ыгъэрразэштыгъэ. Гур льешдээу зэрэфэзэштырэр къызхигъэштигъяэп, ау пчыхъя kлахэ нэс ильфыгъэ исабынгъю сурэтхэм яплыштыгъэ.

Сурэт пэптэй гүкъækтижь гъэнэфагтээ
пылтыгыг. Апэрэ лъэбэкъухэр зыщидзы-
гъэгъэ мафэр, апэрэ пасальэу къышы-
гъагъэр, пстэури нэм къыкъеуцожышты-
гъэх. Альбом нэкүубгъор къызэридзэ-
кымэ, «мыш дэжкым «мам» къылгъагъ»,
ащ къыкъэлъяклоৰ сурэтыр «еджаплэм
щытырахгъагъ» ылозэ, охътабэр клошты-
гъэ. Еджэныр къыдэмыхъуным икланэ
зэрэшьщиинэштыгъэр Мерэм дэгүү дэдэү
къешлэжбы. Ишъэо цыкly ыбгъэгу пытэу
риубытылли, зэкэл къызэрэдэхъущымкэ
ицихъэ зэрэтельтыр гуригъэлгъагъ. ынэ
цыкlyумэ аклаптээзэ еушьшигъ, клэ-

лээджэкэл цыыклур ыгъэдэуягь... Гъэмафэр зэрэогүйгээм къыхэкэлүү чыгур пытэ дэдагь. Мерэм къарьоу илэмкэл чыгум къазгырыр хигъэзыхъэштгэгьэ, ау псынкэлүү зэригчэштээрэм къыхэкэлүү зигъэпсэфынэу тъысыщтыгьэ. Муратэ ылтэгүйгээм ыгу зэпригъэзагьэ фэдэу къышыхъугь. Ныбджэгъухэм къяджи гүнэгүү хатэм дэээрэгтээкуюа гэхэй. Сыхъатым къыклоц Мерэм икартофф зэнэбджэгъухэм къыхахыжьыгь ыкчи унэм рагъэкүүжьыгь.

Ащ фэдээр 16пынээгүй зищыклагъэхэм кілэл 16тахьом бэрэ ишуагъэ аригъэкы-щтыгъэ. Къуаджэм щыхъурэм къоджедэсхэр тегущынээ хабзэ. Шъэожьыем изекlyakэ ахэм псынк1еу зэлъашлаагь. Янэ-ятэхэм афэдээр гук1егъушхо хэлъеү къызэрэтэлжыэр къыхагъяаштыгъа

Кызыэртеджырер кыыха веңциштын въ.
Дунэе мылькум пимышыщтыгъэ шхъэгүсэр зэрэшымы!эжым Аминэт ыгу цыкly ышыгъэу, ишы!эненгъэ зэрэпсау иклалэ рипхыгъягь. Мурэтэ заку бзыльфыгъэм анах льап!эу кын- фэнагъэр, ары джы игупшысэхэри игумекынгъохэри зэпхыгъэхэр...

«Кынныр изакъо къаклорэп» зэралоу, Аминэт ишхъэгүсэ зөгтэйльным тхамыклагьоу къеххуллэштэр ащ кыышы-уцугъэп. Ар зыщымылэжкыр илъэрэ ныкъорэ хъугъэу Муратэ къэсымэджаагь. Ащ узээ кыыхагъэштыгъэр охътабэ темыгъашлэу операцие пшын фаеу къапалыагь. Зымышлкэ, мыххужкын щынаньго зэрэштиэмкэ сымэджэшым члэт врачым ныр щыгъуазэ кышыыгь. Ежхэми, операцие зищыклагъэхэр тхыгъеу

фондым ратышь, ахэм Муратэ ахитхэштэу Аминэт кыгъэгугъягъ, ау ахъщэр кызызщатуущыщтыр зэрамышшээрэм кыбхэккэу, операциер гужъон щынагъя зэрэштийри врачым кыгыгъяжъожъыгъя Бзыльфыгъэм ишхъэгъусэ щылагъэмэ

теуцуагъ. Зэплъэкыжыгъ, урамым джыри зэ зыщипльхажыгъ. Къызыблэкыгъе унэхэр зэтегъэпсихаагъэх. Пчъялупхэм чыыгхэр, къэгъэгъэ зэфшыхаафхэр ашыгъэтысыгъэх. Зым нахьи адрэр нахь дахэу. Іекыб къера-

мы къеуцугъэ къинишхом изэшохын щеч хэмьлтэу нахь псынкэ зэрэхүү щыгъэр ыгу пытэу ильтигъ. Ежь зэрийн закъор загуигъэутыным фэдэу игупшысээ хэм къахауцощтыгъ. Бжыхъэм, чыгынч изакъоу къыпынэжжырэ тхъапэр быватээ зэ къызэрэпзыжжырэм фэдэу, Аминэт шъхъэзакъоу, зыдэчъэштымрэ зэусээ щитымрэ ымышшэу дунаим къытенагъ. Сыд джы зыфитижжыр? Анахь лъаплэу къыфэнэжжыгъэ цыккүм ипсауныгъэ ахьшшэу лэклэгъым елптыгъ.

Пчэе онтэгүхэм мэкшэшхо къапы
Iукызэ къызызэлкхэр ары Аминэт
Мыекуапе къызэрэсыгъэр къызызэхи
шлагъэр. Урамзу мы ильэситым къы-
зытемыхъагъэм рыхло зэхьум бэ ыгу
къихъажыгъэр. Ишхъэгъусээр ежыррэ
апэрэ нэпльэгъу фабэр зыщизератыжы
гъагъэр мы урамыр ары. Нэпсхэр ежы
зэrimылоу лъэшишэу къыкIэтэкъухэ
хъугъэ. Цыфэу къыблэкъирэмэ игукъад
къялтэгъункэ щынапээс псынкIэу джыбэм
иль Iэплъэки цыклур къырихыг, нэпсэу
псыхъо чъерым фэдэу къечъехыхэрээ
клилтэгъыкыгъэх. Автобусхэр къызщүү
цурэ вокзалим пэмычыжьэу щыт унз
зотог спсихэлээ эм щылсогурч чиглэр

лыгъохэм къащашыгъэхэ автоМобиЛхэр аlyтых. Цыфхэм янасып зэрээфэмьдэр Аминэт ымыгъэшлэгъон ыльэкIырэп. Хьяу, дэгъоу, насыпышлоу псэухэрэр ыгъэмьсэштыгъэхэп, ау зэкIэмэ агукIэ зыфаехэр агъотынм кIэхъопсыщтыгъ. Милькур къямытэкъохми, аpsc зыхэтла- гъэхэ цыфхэр Тхъэм алрэмыхжыхых.

Тээхээ цынфхэр тхвом алгоритмийнхийн.
Къэлапчъэр къытуухынны пae узы-
тeункIэштэр ымыгьотэу таκыкъ заулэрэ
зиппльыхъэу щытыгъ. Къытемышхэнным
пае гъэбыллыгъэу къэлэпчъэжъиэм
ыбгукI щыт звонокым етланэ гу льи-
тагъ. Дышье IуданэкI тетхыхъягъэхэм
фэдэу, хъырахъишьэу зэхэшьыхъэгъэ
звонокыр Аминэт шоғъэшэгъонэу къып-
льыхъягъ.

Аминэт зыгъэгумэкъирэр ишъэшъэгү филотагъ. Аш иклалэ пае ахъщэ чынфэ зэрийчилгээр ыкли Марет нэмькі зэоплэн зэримынээр нитгүмэ нэпсыр къаклэткүзэ Аминэт къилотагъ. Марет ишхъэгүсэ джыри юфшаплэм къетыгъ, къызэрэктожьэу зыгъэгумэкъирэ юфым

Ветераным фэгушIуагъэх

Хэгъэгү зэошхом иветеранэу Мыекьюапэ щыпсэурэ Иван Субботиным ыныбжь шышыхъэйум и 13-м ильэси 100 зэрэхъугъэм фэшл фэгушуагъэх.

А мафэм ветераным ихъэкIагъэ
Мыекъопэ къэлэ администрацирем ипа-
щэ иIэнатIэ зыгъэцкIэрэ Китарие
Аслъан, народнэ депутатхэм якъэлз
Совет итхъаматэу Джарымэкъо Азмэт
ветеран организациехэм яллыклохэр
Китарие Аслъан АР-м и Лышьхъэу
Къумпыл Мурат ыкы Мыекъуапэ имэ-
рэу Андрей Гетмановым ацIекIэ юби-
лярым фэгушуагъ, гущыIэ фабеу къы-
зэрэфэльэуагъэхэр лъигъэлэсыжыгъэх
шухъафтынхэр ритыжыгъэх. Ипсауны
гъэ къышымыкIеу джыри бэрэ игупсэхэм
ахэтинэу пстэури ветераным фэльэх
ицэл энэ

Иван Субботинир Хэгъэгу зэошхом имызакъо, финскэ заори къызэзын нэкйыгъэхэм ашыц. Хэгъэгу зэошхом ильэхъан Кавказыр шыхафит шыжын гъэним хэлэжьагь, Румынием, Чехословакилем, Австрием ашызэуагь, радиост-телефрафистищтыгь. Зэо ужым Мыекүуалэ аэропортэу Илагъэм ильэсыбэрэ зыщэлажьэм а сэнэхъатыр къышчихэлжээцээ.

ышъхэлжээжьыгъягъ.

Ахэмкі, нэмүкі гукъэкыжъхэмкі имэфгокт мафэ кыыфектуагъяхэм ар къадэгощагъ, кыыфегушуагъяхэм зэкэми къафэразэу «тхъашуугэлжээсэу»

Спортымрэ псауныгъэм игъэпытэнрэ

Баскетболыр ашлогъэшІэгъон

Псауныгъэм игъэпытэн фэгъэхыгъэ спорт зэнэкъокъухэр Адыгэ Республикэм щэклох. Баскетбол цыклюмкэ Мыекъуапэ щизэхашгъэ зэлукіэгъухэм хульфыгъэхэр, бзыльфыгъэхэр хэлэжьагъэх.

Мыекъуапэ икомандэу «Сбербанким», Мыекъуапэ иапэрэ ыкы иятынэрэ командэхэм теклонигъэр кыдахыгъ. Тэхүтэмыкье районым ятынэрэ чыпір ыхыгъ, Красногвардейскэ ыкы Джеджэ районхэм якомандэхэр ящэнэрэ хуугъэх.

Мыекъуапэ избыльфыгъэ командэ хэтхэу Адынэ Анжелэ, Светлана Золотцевам кызэретауагъэу, баскетболыр ашлогъэшІэгъон. С. Золотцевам кэлэццыкъухэр егъасэх, баскетболыр ящынэгъэ щыш хууным пыль. А. Адзынэр Адыгэ къэралыгъо университетым икілэе гъадж, спорт зэлукіэгъухэм ахэлажьэ. Хагъэм іэгуаор ридээ ныр лъэшэу ыгу рехь.

Гандбол

Суперлигэм щешіххээ бзыльфыгъэ командэхэм 2018 — 2019-рэ ильэс зэнэкъокъум зыфагъэхъязыры. «АГУ-Адыифыр» «Кубань» теклоным непэ фытегъэ- псыхъагъэп. «Кубань» итренер шхъялаэу Евгений Трефиловым кызэретиуагъэу, ешілкэ цэры-лохэу командэм хэтыгъэхэм ачыпілкэ ныбжыкабэ кыри-

Баскетболымкэ апэрэ чыпірхэр кыдээзыхыгъэхэр.

Загъэхъязыры

«АГУ-Адыиф» Мыекъуапэ – «Кубань» Краснодар – 25:48.

Шышъхъэум и 11-м спорт Унэшхуу «Кобл Якуб» зыфиорэм ныбджэгъу ешлэгъур щыкъуагъ.

гъэблэгъагъ. «Кубань» медальхэм афэбэнэн имурад.

— Елизавета Краснокутскаяр, Анастасия Загайко, нэмыххэри «Ростов-Доным» кыхэттыжыгъэх. Мыекъуапэ щыш пышашъэхэм ялээсэнэгъэ хагъэхонуу тагъэгүгъэ, — кытиуагъ «АГУ-Адыифым» итренер шхъялаэу Александр Реввэ. — Анастасия Серадскаям, Кристина Лихач,

Юлия Куцеваловам, фэшхъафхэм яшлаклэ хагъэхон, іэгуаор къэлапчээм нахыбэр дадзэн альэкьышт.

Шышъхъэум и 24 — 26-м Астрахань щыкъошт турнирым «Астраханочкэр», «Звездар», «Кубань», «Адыифыр» хэлэжьэштих. Ильэс зэнэкъокъур Іоныгъом и 4-м аублэшт.

Сурэтим итыр: Кристина Лихач ыпекі ильыгъ.

Псы спортыр

ЗыгъэсапІэхэр ашЫштых

Мыекъуапэ испорт еджсанІэу Владимир Максимовын ыцІэ зыхырэм псы спортым зыфагъэсэнимкэ апэрэ зэхахъэхэр щыкъуагъэх. Урысыем иза- служенне тренерэу Нина Говорковар къутамау кызэретауагъыгъэм ипащ.

Ильэс 6 — 10 зыныбжхэр еджаплэ аштэх. Кэлэццыкъули 150-м ехъумэ зарагъэтхыгъ. Мыекъуапэ испорт псэуальхэм зэлукіэгъухэр ашыкъоштых.

Адыгэ Республикэм и Лышихъэу Къумпыл Муратрэ Урысыем и Правительствэ и Тхаматэ игуадзэу Виталий Муткорэ зызэлокіэхэм республикэм спорт псэуальхэу щашыщхэм атегүшыла- гъэх. Кымэфэ спортым пыщагъэхэр щагъэсэнхэу спорт Унэшхо Мыекъуапэ щашыщт. Джеджэ, Кошхъэблэ, Шэуджэн, Мыекъопэ районхэм, Адыгэкаалэ физкультурам фытегъэпсихъэгъэ унэхэр къашызэуахынхэу рахъухыагъ.

Псы спортым пышашъэм зыфегъасэ.

Футбол. Апшъэрэ купыр

«Краснодар» — «Спартак»

Хэгъэгум футболымкэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу апишъэрэ купым хэтхэм 2018 — 2019-рэ ильэс зэнэкъокъум хэхьэрэ я 3-рэ ешлэгъухэр ялгъэх. Зэлукіэгъухэм якІэуухэр зэтэгъапиах.

Ешлэгъухэр

«Урал» — «Динамо» — 1:1, «Енисей» — ЦСКА — 1:1, «Спартак» — «Анжи» — 1:0, «Ростов» — «Крылья Советов» — 0:1, «Оренбург» — «Локомотив» — 1:0, «Арсенал» — «Ахмат» — 3:1, «Уфа» — «Краснодар» — 0:1, «Рубин» — «Зенит» — 0:1.

«Рубиным» кытэтекуагъэхэр командэ лъэш — «Зенит». «Ростов» ыкы «Локомотив» ашозыхыгъэхэр непэ тэгъэшлэгъо. Футболыр джары зыгъэдахэрээр — теклонигъэр кыдээзыхыщтыр пэшорыгъэшшэу къэвшэ- ныр хыльэ. Гүнэгъу краим икомандэу «Краснодар» икілэрикъеу тигъэгушуагъ. Екатеринбург ыуж Уфа щеши, теклонигъэр кыдиҳыгъ.

«Краснодар» хэкыжыгъэ Федор Смоловыр «Локомотив» аштагъ. Апэрэ ешлэгъум къэлэгчэлкъын Иэгуаор тыригъэфагъ. «Спартак» 1:0-у «Анжи» зэрэtekуагъэм кыхэдгэхъэштихэр «Анжи» ишілкъули 2-мэ тамыгъээ плыжхэр арагъэлтэгъухи, ешлэгъум зэрэрагъэгъэхэр арь. Мы зэлукіэгъум судьяр нахь шъабэу щызеклон ылъэ- кытыгъэу тэлтигъ.

Зэгъэпшэнхэр

Ящэнэрэ ешлэгъухэм ауж командэхэр чыпілеу зыдэштихэр, очко пчагъэу ялэр зэтэгъапиах.

«Зенит» — 9
«Спартак» — 7

«Оренбург» — 6
«Краснодар» — 6
«Ростов» — 6
«Уфа» — 4
«Арсенал» — 4
«Рубин» — 4
«Крылья Советов» — 4
«Ахмат» — 3
«Анжи» — 3
«Динамо» — 3
ЦСКА — 2
«Локомотив» — 2
«Урал» — 1
«Енисей» — 1.

Я 4-рэ зэлукіэгъухэр

17.08
«Анжи» — «Оренбург»
18.08
ЦСКА — «Арсенал»
«Краснодар» — «Спартак»
«Ахмат» — «Рубин»
19.08
«Крылья Советов» — «Локомотив»
«Зенит» — «Урал»
«Ростов» — «Енисей»
20.08
«Динамо» — «Уфа»
Командэхэм ешлэгъу къинхэр ялэштих.
Краснодар щыкъошт зэлукіэгъур анахь гъэ- шлэгъон хуущтхэм ашыщ. Пчыхъэм сыхъатыр 7-м ешлэгъур аублэшт.
Нэхүлгъор зыгъэхъязырыгъэр ЕМТЫІЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкы кыдээзы- гъэкъирэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкэ Йофхэмкэ, Іэкъыб къэралхэм ашы- псуурэ тильэпкэ- гъухэм адырээ зэхъи- ныгъэхэмкэ ыкы къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ- щыИэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са- тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыкIунэу щытэп. Мы шалхэхэм адимыштэрэ тхъгъэхэр редакцием зэхъялжыгъожых.

E-mail: adygoe@mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
Урысы Федерацием хэутын Йофхэмкэ, тел- радиохъятын- хэмкэ ыкы зэлъы- Іэсикэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ ЧыпІэ гъэоры- шапл, зэраушыхъятыгъэ номерыр
ПИ №ГУ23-00916

Зыщахаутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкІэмкИ
пчагъэр
4074
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2243

Хэутынм узчи- кэлхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщахаутырэр
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэм
игуадзэр
Мэцлээко
С. А.

Пшъэдэгъыж
зыхыырэ секретарыр
Хъурмэ
Х. Х.